

I. Olvasd el a szöveget, majd oldd meg a hozzá kapcsolódó feladatokat!

Eddigi tanulmányaid során az epikai műfajok közül a mesét ismerhetted meg. Megtanultad, hogy az egy csodás elemekkel átszőtt kitalált történet, amelyben számos mesei elem (pl.: mesekezdés, mesebefejezés, mesei kifejezések, mesei számok stb....) lelhető fel. Ennek a fejezetnek az olvasmányai azonban két másik epikai műfajjal ismerkedtettek meg. Az egyiket mondának, a másikat mítosznak hívják. A mítoszokban természetfeletti erővel rendelkező, vagy akár isteni lények is szerepelhetnek. Az egy-egy nép által alkotott mítoszok összességét mitológiának nevezzük.

A mítoszok jellemzői:

- kitalált történet, de valós elemei is lehetnek (pl. helyszínek);
- szerzőjük ismeretlen;
- szájhagyomány útján terjednek;
- szövegük változhat;
- középpontban az isten vagy isteni származású hős áll;
- a hősök természetfeletti képességekkel rendelkeznek;
- a világ kialakulására, az ember eredetére vonatkozó elképzeléseket jelenít meg.

A monda szintén elbeszélő műfaj. Szájról szájra átadott és megőrzött, majd később lejegyzett történet, amely valóságos elemekhez kapcsolódik. Ezek lehetnek például helyszínek, szereplők, események vagy szokások. A mondát csodás, meseszerű elemek is színesíthetik.

Az eredetmonda egy-egy népcsoport eredetét, vándorlását, letelepedését mondja el; kisebb közösségek, családok történetét őrzi; egy-egy különleges helyi képződményt (barlang, tó, hegy) vagy eseményt örökít meg. Az eredetmonda is valóságos elemekhez kapcsolódik, ugyanakkor a történetet csodás, meseszerű elemek is színesíthetik.

I.1. Húzd át az alábbi állítások közül azokat, amelyek nem jellemzők a mítoszokra!

- Jellegzetes szófordulattal kezdődnek.
- Főszereplői természetfeletti erővel rendelkező hősök.
- Általában szereplői királyok, sárkányok, boszorkányok.
- Szerepelhetnek benne isteni eredetű lények is.
- Szerzőjük ismert.
- Szövegük állandó.
- Epikai műfaj.

I.2. Sorolj fel, legalább 3 olyan jellemzőt, amely a mondákat és a mítoszokat is jellemezheti a szövegből olvasottak alapján!

I.3. Válaszd meg a fenti szöveg alapján az alábbi kérdéseket! Írj „igaz” vagy „nem igaz” kifejezéseket válaszként!

- a) Igaz-e, hogy mesehősök nagyrészt létező emberek?
- b) Igaz-e, hogy a mítoszokban gyakran szerepelnek istenszerű lények?
- c) Igaz-e, hogy a mitológia szó mondák gyűjteményét jelöli?
- d) Igaz-e, hogy az eredetmonda 1-1 népcsoport vándorlását, letelepedését mutatja be?
- e) Igaz-e, hogy a mítoszok is, és a mondák is szájról szájra terjedtek?

I.4. Az alábbi szöveg a tanult elbeszélő műfajok egyikének részlete. Igazold legalább 3 állítással, alátámasztva a szövegből, hogy mondáról, meséről, vagy mítoszból lehet-e szó!

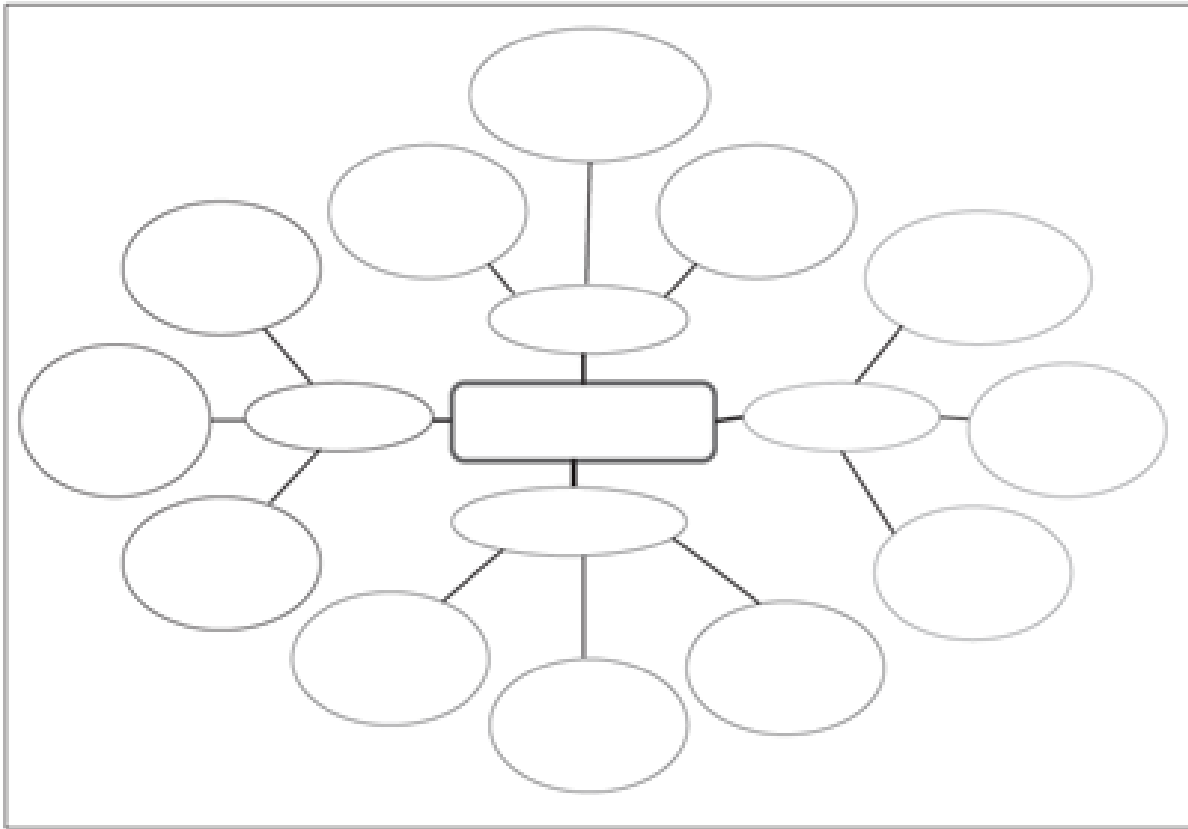
„Pallasz Athéné megjelent a barlang mélyén, sugárzó alakja bevilágította a homályt, és csillogó pajzsát tükörként tartotta az alvó Medusza fölé. Perszeusz Athéné intésére felfelé tekintett, és az istennő pajzsának éles tükrében megcélózta a szörny irtóztató, kígyóhajú fejét.

Thetisz istennő és Peleusz király lakodalmára hivatalos volt valamennyi isten, egyedül Eriszt, a viszály istennőjét szerették volna távol tartani a menyegzőtől. Erisz nagyon megharagudott ezért, és a maga módján állt bosszút. Egy aranyalmát dobott az isteni násznép közé ezzel a felírással: „A legszebbnek”.

Vélt műfaj:

Alátámasztásai:

I.5. A tanórán elolvastuk az Emese álma című mondát. Készíts hozzá egy karaktertérképet! Középen a monda címe álljon!

I.6. Állítsd időrendbe az Emese álma című mondához kötődő alábbi állításokat!

Kilenc hónap múlva megszületett Emese fia. ☐

Egy hatalmas madár szemeit vélte felfedezni a sátor félhomályában. ☐

Az óriási turulmadár rátelepedett Emesére, és betakarta őt szárnyaival. ☐

Emese egy éjszaka szárnyzuhogás hangjára ébredt. ☐

Álmában testéből folyó áradt, amely egy síkságig folyt. ☐

A rónaságon kinőtt fa alatt Emese elszenderült. ☐

Emese a hatalmas szárnyak alatt álmot látott. ☐

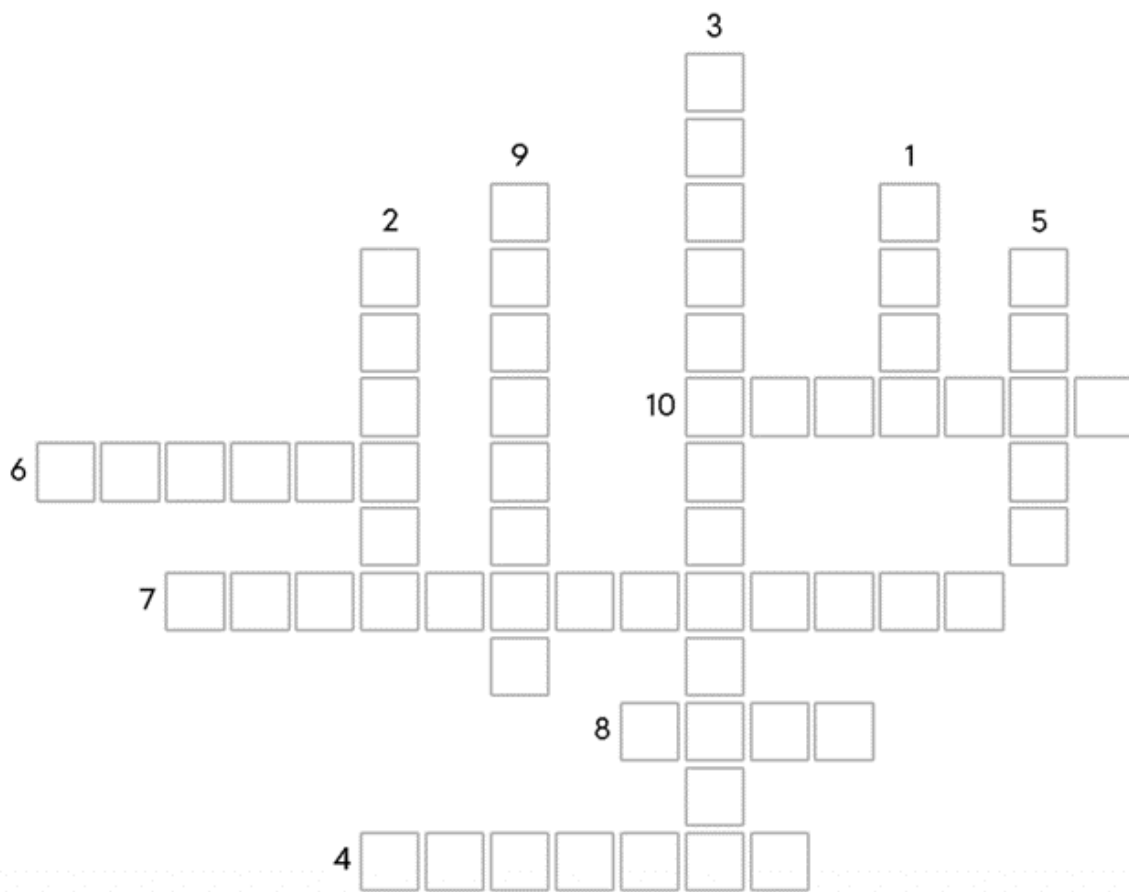
Felébredve a fejedelemasszony rájött, hogy csak álmodta a vele történeteket. ☐

II. Olvasd el a szöveget, majd oldd meg a hozzá kapcsolódó feladatokat!

A mondán, mesén és mítoszon túl egy másik epikai műfajt is megismertünk az irodalom órákon. Ez pedig nem más, mint a rege, amit régi mesének is szoktak nevezni, de valós elemei is vannak. A rege műfajú epikai művek a történeti múltból merítik témájukat. Formájuk általában verses. Valamikor szájról szájra terjedtek ezek is, majd műköltészeti alkotások is keletkeztek ebben a műfajban. Például Arany János Rege a csodaszarvasról című alkotása, melyben a magyarok letelepedésének történetét örökíti meg verses formában.

A történetben Ménrót fiai, Hunor és Magyar 50-50 leventével vadászni indultak. Üldözőbe vettek egy gím(csoda)szarvast. Egészen napnyugtáig üldözték, ekkor elvesztették a szemük elől. Elhatározták, hogy éjszakára megszállnak ott, ahova jutottak: Kur vize mellett, s majd holnap reggel hazaindulnak. Kora hajnalban azonban újra feltűnt előttük a szarvas, és üldözőbe vették. Átúsztak utána a Kur folyón, s egy nagyon sivatagos, kietlen tájra vetődtek a szarvas üldözése közben. Már bánták, hogy idáig eljöttek utána, de reggelre visszatért beléjük a vadászszenvedély és tovább kergették: A Meóti tengerig jutottak, túl a Don folyón. Ekkor a szarvasnak ismét nyoma veszett. Ekkor döbbentek rá, hogy már nem is tudták az utat hazafelé. Így hát elhatározták, hogy letelepednek ott, ahova értek, elég vadat s halat ad ez a terület. Később innen is kisebb vadászutakra indultak. Egy ilyen alkalommal egyszer csak zeneszót hallottak. A közelbe merészkedve látták, hogy lányok táncoltak ott, Belár és Dúl lányai. A legények elhatározták, hogy mindegyikük rabol magának egyet közülük. Dúl leányai voltak a legszebbek, ők lettek Hunor és Magor asszonyai idővel gyermekeket is szültek nekik. Hunor gyermekeitől származnak a hunok, Magyar gyermekeitől a magyarok. Elszaporodtak, s egész Szittyaföldet benépesítették.

II. 1. Pótold a kifejezéseknek megfelelő meghatározásokat Arany János regéje kapcsán!

1. Nimród, (Ménrót) felesége
2. Hunor és Magyar apja
3. Ezt az állatot üldözték a testvérek.
4. Katona elnevezése a versben
5. Magyar testvérének neve
6. Hunor testvérének neve
7. Így nevezték az új hazát
8. Régi pengetős hangszer
9. Vörösesbarna
10. Sírhalom

ENÉH
MÉNROT
CSODASZARVAST
LEVENTE
HUNOR
MAGYAR
SZITTYAORSZÁG
LANT
VÖRHENYŐ
SÍRHANT

II. 2. Határozd meg mi lehet a legfontosabb különbség egy rege és egy monda között!

.....

.....

III. Olvasd el a szöveget, majd oldd meg a hozzá kapcsolódó feladatokat!

A Biblia név a görög biblion szó többes számú alakja, amelynek jelentése: könyv-tekercs. Szent könyveknek, Szentírásnak vagy Könyvek Könyvének is nevezik. Két nagy részből áll: az Ószövetségből (Ótestamentum) és az Újszövetségből (Új-testamentum). Az Ószövetség Isten Izrael népével kötött szövetségére, míg az Újszövetség Istennek a keresztény egyházzal kötött szövetségére utal. A testamentum (hagyaték) szó pedig kifejezi, hogy Izrael népére és az őskeresztény egyházra hagyott szent írásokat tartalmaz. Az Ószövetségben Isten cselekedeteit és prófétái (pl. Jeremiás, Ezékiel, Jónás) által közölt üzeneteit, valamint a zsoltárokat (szent énekeket) olvashatjuk.

Az Újszövetség, az ősegyház tapasztalatait, az apostoli tanításokat, az egyház további útjára vonatkozó jövődöléseket tartalmazza, valamint a négy evangélista (Máté, Márk, Lukács, János) Jézusról, Isten fiáról szóló evangéliumára, történeteire épül. Az evangélium görög eredetű szó, jelentése jó hír, örömhír.

A Biblia a görög mitológiával szemben egyetlen isten létezését hirdeti.

III.1. Egészítsd ki a szöveget!

Aaz ókorban keletkezett könyvek gyűjteménye, két részből áll: az
(Héber Bibliából) és az Az első a zsidó vallás szent iratait, a kettő együtt pedig a keresztény vallás szent szövegeit tartalmazza. A tékozló fiú története az, Lukács evangéliumában található.